

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS SIMON PATRASI ÉRSEK.

— *Kollányi Ferencznek ajánlva.* —

Macaulay, a nagy angol történetíró egyik kritikai tanulmányában keményen elítéli azoknak a történetíróknak módorát, a kik a helyett hogy kutatásaik eredményének földolgozására szorítkoznának, az olvasót kutatásaik folyamatának részleteinek elbeszélésével fárasztják. Ahoz a háziúrhoz hasonlítja őket, a ki vendégeit mielőtt az asztalhoz ülteti, előbb a konyhába vezetné.

Néki bizonyára joga volt arra, hogy e tekintetben szigorú kritikát gyakoroljon. Mert a történetírás újkori mestereinek sorában senki olyan gazdag anyagkészletet olyan művészi formában mint ő, föl nem dolgozott. Mindamellett azt a hasonlatot, a melylyel minket példájának követésére serkent, egészen találónak nem ítélni lehet.

Habár a konyha föladatát hasznosabbnak és fontosabbnak kell tartanunk a sport minden válfajánál: mégis szívesebben halljuk Broglie herczeg, a jeles francia történetíró azt az észrevételét, a melyben a vadászhoz hasonlítja a történetnyomozót, kinek a vadászat minden izgalmát és gyönyörét élvezni bőségesen alkalma nyílik. És hozzátehetjük, hogy miként a vadász kalandjai, úgy néha a történetnyomozás viszontagságai is az olvasó figyelmére érdemesek.

Ebben a föltevésben engedtem a kísértésnek, hogy az itt következő rövid tanulmányt nyilvánosságra hozzam.

*

Hunyadi Mátyás király diplomáciai leveleit, az Akadémia Történelmi bizottságának meghagyásából, sajtó alá ren-

dezvén, azok között kettőt találtam, a miket a király Simon patراسي érsekhez, és kettőt, a miket ennek az érseknek érdekében IV. Sixtus pápához s a pápa unokaöccséhez, gróf Riario Jeromoshoz intézett. Kiadói kötelességem volt, hogy a viszonyt, a melyben Simon érsek Mátyás királyhoz állott, megállapítsam.

Nyomozásaim, a miket ez irányban tettem, eredményre nem vezettek. Simon patراسي érsekkel sem a hazai, sem a római történeti emlékekben nem találkoztam. A patراسي érseknek névsora, a mely az ő személye felől tájékozást nyújthatott volna, attól az időponttól kezdve, a mikor a patراسي érsekség (Görögországban) a török hódítás következtében létezni megszűnt és csak címében maradt fenn, nyomtatásban közrebocsátva nincs.

Mátyás levelei második kötetében tehát a jelezett levelek jegyzet nélkül állanak, és Simon érseknek még családi nevét sem jegyezhettem föl. De a mikor a kötethez csatolandó »igazítások és pótlékok« egybeállításával foglalkoztam, ösztönözve éreztem magamat, hogy Simon érsek személyére világosságot deríteni újabb kísérletet tegyek.

A gyűjteményemben fölhalmozott okirat- és levél-másolatokat ismét áttekintvén, figyelmemet egy levél vonta magára, a melyet 1453. szeptember 4-én bizonyos Simon Ferrarából Zrednai Vitéz Jánoshoz intézett, a mely levél tartalmából kitűnik, hogy a levélíró Gvarino híres ferrarai iskolájában tanult, ott Janus Pannonius társa volt, és a váradi püspökben pártfogóját tisztelte.¹⁾

Azt lehetett gondolnom, hogy ez a Simon volt az, a ki egy századnegyed multával a patراسي érsek címét nyerte el, és miután ifjú korában Vitéz Jánossal szoros viszonyban állott, későbbi összeköttetése Mátyással könnyen megmagyarázható lett volna.

Mivel pedig Simon, mint tanuló, Vitéz János püspök pártfogásában részesült, föltehettem, hogy mielőtt érseki méltóságra emelkedett, néki főpapi pártfogója mint váradi püspök,

¹⁾ A levél kiadatlan. Egykorú másolatát a müncheni királyi könyvtár egy XV. századbeli codexre őrizte meg. Ugyanott találtatik szintén Ferrarából Vitézhez intézett egy másik levél, a melyet Georgius Polycarpus, Gvarnio iskolájának egyik tanítója írt, ki abban Simonról és Janus Pannoniusról is megemlékezik.

vagy később mint esztergomi érsek, saját káptalanában javadalmat adományozott. A váradi kanonokoknak, Bunyitay Vinczétől nagy gonddal összeállított névsorában, hiába kerestem, De az esztergomi kanonokoknak harmincz esztendő előtt köz-zétett névsorában,¹⁾ nem kis meglepetésemre, a következő föl-jegyzést találtam:

»Simon patrasi érsek, utóbb antivarii érsek, jogtudor, Esztergomban a szent Tamásról címzett prépostság prépostja, utóbb az esztergomi káptalan olvasókanonokja 1453—1482.«

Ezen feljegyzésben előttem állott az a Simon, a kivel Mátyás király levelezett, és a ki a Ferrarában tanuló Simon-nal azonos nem volt. És miután megtudtam, hogy Simon, a patrasi érsek, egy ideig az antivarii érsekséget kormányozta, csak Farlati »Illyricum Sacrum« című nagy munkájának hetedik kötetét kellett elővennem, hogy az antivarii érsekek életrajzai között az övét föl-találjam. És az itt talált nyomok útmutatása mellett, most már a vatikáni levéltárban és nyom-tatott forrásmunkákban könnyű volt további adatokat fölku-tatnom, a melyeket Kollányi Ferencz múzeumi könyvtárőrnek, az esztergomi káptalan történetírójának, szívessége is gyarapított. És míg néhány hónap előtt Simon patrasi érsekről semmit sem tudtam, most már egész életpályáját, mely sok tekintet-ben érdekesnek mondható, elbeszélhetem.

*

Farlati, Capo d'Istria város történetíróira hivatkozva, előadja, hogy Simon az istriai *Vosich* családból származott és a Póla közelében fekvő Montona városban született; de egyúttal Treviso felső-olaszországi város polgára volt.²⁾

Az bizonyos, hogy Simon kétféle nevet viselt. Néha Montonai, de többnyire Trevisói Simonnak neveztetik. Valószínű, hogy családja Montonából Trevisóba telepedett át, Simon már ebben a városban töltötte gyermekkorát, és azt hazájának tekintette. A középkornak a renaissance korában is fönntar-tott gyakorlatát követvén, családi nevét egészen mellőzte, és a Trevisói nevet vette föl.

¹⁾ Memoria consecrationis basilicae Strigoniensis. Esztergom, 1856.

²⁾ Illyricum Sacrum. VIII. 93.

Szoros, kétségkívül rokoni összeköttetésben állott ő Trevisó város egy kiváló szülöttével, a ki nevét hazánk történelmének lapján is megörökítette, és a kinek valószínűleg köszönheté, hogy Magyarországra jutott.

Ez Trevisói Tádé mester, orvostudor, ki Rómában működött, és Cesarini Julián bibornokot, mikor ez 1442 tavaszán mint pápai legátus Magyarországra küldetett, ide kísérte. Urának hármias minőségben: mint orvos, diplomata és humanista szolgálhatott. Magyarországon csakhamar mindazoknak, kikkel érintkezésbe jött, becsülését és rokonszenvét elnyerte; viszont a ragaszkodás hazánkhoz lelkében mély gyökeret vert. Az 1443-ik évi bolgárországi hadjáratban részt vett, és ekkor Hunyadi Jánossal is benső viszonyba lépett. A hadjárat bevégeztével, Julián bibornoktól Rómába küldetett, hogy a következő évben folytatandó háború céljaira további segítséget eszközöljön ki. Feladata megoldásában szokatlan hévvel működött, úgy hogy arról IV. Eugen pápa Ulászló királyhoz intézett levelében is megemlékezik. »Ó — úgymond — a Te ügyedet, mintha a saját érdeke forogna fönn, úgy viseli szivén; és óhajtásaid teljesítését folytonos sürgetéssel előmozdítani meg nem szűnik.«¹⁾

Az 1444. év márczius havában a pápától azzal a megbízással küldetett vissza, hogy Ulászlónak a megszentelt kardot nyujtsa át.²⁾ A tavasz és nyár folyamán Julián bibornok környezetében maradt, és a végzetes hadjáratra is vele megindult. De a mikor Orsovára érkeztek, innen szeptember 9-ikén Ulászló királytól Velenczébe és Rómába küldetett, hogy a Hellespontusban állomásozó hajóhadnak a tél folyamában visszahívását megakadályozza.³⁾ És ennek a küldetésnek köszönheté, hogy a várnai csatában ő is el nem veszett.

Ettől fogva ismét Rómában telepedett meg, a hol a pápai udvarnál előkelő állást foglalt el, de Magyarországgal

¹⁾ A levél idézve van e sorok írójának »Cesarini Julián bibornok élete« című művében. (Budapest, 1890.) 113.

²⁾ Ugyanott. 41. A beszédet, a mit a kard ünnepélyes átnyújtása alkalmával elmondott, egy krakkói codex fönntartotta. Említve: Monumenta historiam Poloniae illustrantia. XII. 21.

³⁾ Cesarini élete. 125.

ezentúl is összekötetésben maradt. Hunyadi János 1445 tavaszán az ő közbenjárását is kéri ki, hogy Vitéz Jánosnak a váradi püspökségben megerősítését kieszközölni igyekezzék; és neki mikor néhány hónap múlva a pápai megerősítés hírét vette, »hüségés barátságának nyilvánításáért« meleg köszönetet mond, igérvén, hogy »a jóakarát kölcsönét kamatostúl visszafizeti.«¹⁾

Tádé mester minden alkalommal azt az érdeklődést és szeretetet, a mit Magyarország iránt táplált, olyan feltűnő módon nyilvánította, hogy azzal barátai részéről tréfás észrevételeket vont magára. Erről tanúskodik Piccolomini Eneasnak, ekkor Frigyes német király titkárának 1445. június 1-én Rómába írt levele, melyben a magyarországi ügyek állása felől kedvező tudósításokat küldvén, megjegyzi: »Ezeknek — úgymond — bizonyára Tádé mester, az orvosok legnagyobbika, legjobban fog örvideni. Rómában időzésem alatt tapasztalhattam, hogy az innen odaérkező jövevényeket milyen nagy érdeklődéssel kérdezi ki, és hogy a magyarországi béke megszilárdulását milyen melegen óhajtja. Boldog Tádé, kinek óhajtásai teljesüléséről az ég ennyire gondoskodik!«²⁾

Ha tehát néhány évvel utóbb Trevisói Simonnal Magyarországbán előkelő állásban találkozunk, jogunk van föltenni, hogy ezt Trevisói Tádénak köszönhette, s hogy Hunyadi János »a jóakarát kölcsönét« Simon személyére halmozott kegyeivel fizette vissza.

*

Trevisói Simon, mikor az 1453-ik év nyarán a történeti emlékekben legelőször felmerül, az esztergomi káptalanban a második javadalmat, az olvasó-kanonokságot bírja, és V. László udvaránál tekintélyes állást foglal el. Hogy amant Hunyadi János pártfogása szerezte meg neki, ezt a föltevést semmivel sem támogathatjuk. De hogy az udvarhoz csak Vitéz János befolyásával juthatott, több mint valószínű; mert mikor V. László 1452 őszén Frigyes gyámsága alól kiszabadulván, Magyaror-

¹⁾ A két levél ki van adva Vitéz János leveleinek gyűjteményében. *Schwandtner*, *Scriptores*. II. köt. VIII. és XIV. számok alatt.

²⁾ 1445. június 1-én kelt levelét közli *Voigt*, *Archiv für Kunde Österreichischer Geschichtsquellen*. XVI. 367.

szágban az uralkodást átvette, a főkancellári tisztelet a váradi püspök nyerte el, és így a királyi cancellaria hivatalainak betöltése az ő föladatához tartozott; a mit bizonyára úgy oldott meg, hogy a Hunyadi János kormányzó cancelláriában működő férfiakat hozta az udvarhoz.

Az 1453-ik év nyarán szükségesnek mutatkozott, hogy a király Rómába V. Miklós pápához követeket küldjön. Az ügy, a melyben eljárni hivatva voltak, igen kényes természetű volt. Ugyanis Frigyes, mikor 1452 tavaszán Rómában császárrá koronáztatott, a pápától bullát eszközölt ki, mely az osztrák rendeket, kik ellene fegyvert fogtak, a mennyiben bizonyos határideig néki meg nem hódolnak, egyházi büntetésekkel sújtja.¹⁾

A császár, mikor Rómából visszaérkezése után, az osztrák rendek fegyver hatalmával László kiadatását kierőszkolták, a bullát kihirdettette. De az osztrák rendek. Cillei Ulrikkal és Eizinger Ulrikkal élükön, a pápa ítéletének jogosságát el nem ismerték, és az ellen a legközelebb tartandó egyetemes egyházi zsinathoz appelláltak.²⁾

Az ily módon fenyegető összeütközések és surlódások megelőzése végett, a király — kétségkívül Hunyadi János és Vitéz János tanácsára — kísérletet kívánt tenni, hogy a bulla visszavételét eszközölje ki. E végett 1453. július 22-ikén Bécstől Rómába követek indultak.

Ennek a követségnek emlékezetét csakis a klosterneuburgi monostor egy kézírata őrizte meg, mely az egyik követnek, Simon klosterneuburgi prépostnak az utiköltségekről vezetett számadási könyvét és a követségtől visszatérte után írt egy levelét tartalmazza.³⁾

A követségnek, a nevezett prépost mellett, Trevisói Simon esztergomi olvasó-kanonok, Péter mester kremsi plébános

¹⁾ A pápai bullát és V. Miklósnak 1452. ápril 22-ikén Hunyadi Jánoshoz intézett levelet, a melyben őt a bulla kibocsátásáról értesíti, és hogy az osztrák rendeket ne támogassa, inti, — kiadta *Pray*, *Annales* III. 105 — 111.

²⁾ Az appelláció szövege ugyanott 112.

³⁾ Ki van adva a bécsi Akadémia »Notizenblatt« című folyóiratának 1855-ik évi folyamában. Ugy gondolom én vagyok a legelső, a ki ezt a becses emléket fölhasználja.

és két osztrák nemes voltak tagjai. A küldetés tárgyát az osztrák herczegséget illető ügy képezvén, Trevisói Simon nem mint magyar egyházi dignitarius, nem is mint a magyar cancellaria tagja vett abban részt; a választás ő rá kétségkívül azért esett, mert az olasz nyelvben való jártasságánál és Trevisói Tádéval, V. Miklós orvosával való kapcsolata miatt, jó szolgálatokat tehetett.

Útjuk, Veronán és Bolognán keresztül, öt hétig tartott Augusztus 26-ikán érkeztek Rómába, hol ünnepélyes fogadtásban részesültek. De a pápa betegsége miatt két hétnél tovább kellett várakozniok, míg eléje bocsáttattak.

Azt, vajjon a beszédet a klosterneuburgi prépost avagy Trevisói Simon tartotta, el nem dönthetjük. A szónok mindenekelőtt jelentette, hogy László király most már »Isten kegyelméből« maga, tanácsosainak közreműködésével, az uralkodó hatalmat gyakorolja és országait kormányozza; azután a pápai bulla visszavonása iránti kérelmét terjesztette elő.

A pápa másnap válaszolt. Azt mondotta, hogy olyan kínos helyzetben van, mint az az ember, a ki két nagy víz vagy két dühös oroslán közé szorult; azután panaszolta, hogy a császár megszegte ígérését; mert arra kötelezte magát, hogy a bullát nem hirdetteti ki, hanem azzal csak pressziót gyakorolni kíván. Igérte a követeknek, hogy az ügyet közelebb László király teljes megalégedésére intézi el. Egyuttal a király személyéről az atyai szeretet hangján emlékezett meg, és azt a reménységét fejezte ki, hogy a kereszténység hatalmas támaszát képezni fogja.

A követek a királyhoz és Cillei Ulrik grófhhoz intézett pápai levelekkel, szeptember 24-ikén távoztak az örök városból és október 19-ikén Bécsbe érkeztek.

Trevisói Simon megjelenése Rómában vezette kétségkívül Trevisói Tádét arra az elhatározásra, hogy öt végrendelete egyik végrehajtójául szemelje ki; míg a másik végrehajtó tisztét a nagy tiszteletben álló Capranica Domonkos bibornok vállalta el. Tádé mesternek a következő (1454) év nyarán bekövetkezett halála után, rendelkezései pontosan vég-

rehajtottak; hagyatéka szülővárosa egyik jótékonyági intézményének gyarapítására volt szentelve.¹⁾

Míg a hagyatékok ügyeire Rómában Capranica bibornok felügyelt, Trevisóban a teendők végzése Simon olvasó-kanonok főadatához tartozott. És ez hihetőleg ekkor szerezte meg magának a trevisói káptalanban kanonoki javadalmát, a mit — természetesen az esztergominak megtartása mellett — élte végeig birt.²⁾

A következő két esztendőben a történeti emlékek hallgatnak Trevisói Simonról, míg 1457 őszén egy második diplomatiái küldetésben találkozunk vele. Ezen esztendő október 6-ikán V. László prágai udvarából fényes követséget bocsátott Párisba, hogy onnan jegyesét, Margit hercegnőt, VII. Károly francia király leányát a cseh fővárosba kísérje. A főmmaradt megbízólevél a követség tagjai gyanánt megnevezi: Várdai István kalocsai érseket, a főkancellárt, Palóczy László országbirót, Sternberg Zdenkó prágai várgrófit, Lippa Henrik csehországi főudvarmestert, Mihalovics Henrik főkamarást, Lippa Burián, Eyzinger Osvát és Sternberg Rüdiger királyi tanácsosokat, végre Trevisói Simont, ki a kánoni jog tudorának, a római jog licentiatúsának, esztergomi olvasó-kanonoknak és királyi tanácsosnak czímeztek.³⁾

Az a körülmény, hogy Simon ilyen előkelő társaságban foglal helyet és a királyi tanácsos czíme arra utalnak, hogy 1453 óta a királyi udvart el nem hagyta, és ott rangban, tekintélyben emelkedett.

Ismeretes, hogy a követség az ő diszes megbízatásában nem járhatott el; az ifjú királyi vőlegénynek néhány héttel utóbb bekövetkezett halála következtében, eredmény nélkül tért vissza.

Mátyás király trónraléptekor Trevisói Simon úgy látszik nem maradt az udvarnál. Egy 1459-ik évi periratból, a mely szerint ő Esztergomban mint tanu szerepelt,⁴⁾ azt következtet-

¹⁾ *Cajetanus Marianus*, De aschiatis pontificiis. (Róma. 1784.) I. 157.

²⁾ *Farlati*, i. h.

³⁾ *Katona*, Historia Critica XIII. 1210.

⁴⁾ A perirat a primási levéltárban. (Kollányi Ferencz szíves közleménye.)

hetjük, hogy káptalani javadalmát foglalta el. Visszavonulásának magyarázatául az a föltevés szolgálhatna, hogy V. László király életének utolsó válságos hónapjaiban, Hunyadi László kivégeztetése és Vitéz János elfogatása alkalmával, valamint az erre következett mozgalmak közepett az udvari párthoz csatlakozott. Ezt a föltevést támogatja az a tény is, hogy Trevisói Simon csakhamar Magyarországot elhagyta.

Bondomerio András 1460 tavaszán a velencei patriárchai széket elfoglalván, Trevisói Simont maga mellé hívta meg, és őt egyházmegyejében helynökévé (vicarius) rendelte.¹⁾ A következő év őszén pedig II. Pius pápa, kivel mikor az Fridrik császár udvaránál mint titkár és tanácsos működött, ismerkedhetett meg, antivarii érsekké nevezte ki.

Simon ezt a magas egyházi méltóságot örömmel fogadta el, és a díjakat érte a római curiánál azonnal lefizette; de csak czímnnek tekinteni kívánta. Hogy az Ádria fényes városát székhelyével Albánia vad tájain cserélje föl, arra nem is gondolt. De a pápa az ő egyházi buzgalmát és politikai tapasztalatait éppen ott, Skanderbég hősi tetteinek színhelyén akarta értékesíteni. Fölszólította, hogy mielőbb egyházmegyéjébe menjen. Simon ekkor a velencei senátus pártfogásáért folyamodott. A doge 1462. augusztus 21-ikén római követét utasította, eszközölje ki a pápánál, hogy Simon Velenczében legalább addig maradhasson, a míg a pátriarka más alkalmas helynököt alkalmazhat. És mivel II. Pius erre nem állott rá, a doge 1463. május 26-ikán a követnek újból meghagyja, hogy Simon érdekében lépéseket tegyen.²⁾ Ezek úgy látszik, eredményre vezettek. Simon ugyanis Velenczében maradt; sőt ugyanakkor a pápa jóakarátának más nyilatkozásaiban is részesült. 1463. október 10-ikén, a magyar korona területéhez tartozó zengi püspökség kormányzójává (»procurator« czímmel), az antivarii érsekség megtartása mellett, neveztetett ki³⁾ oly módon, hogy ezt a tisztelet sem személyesen kelljen viselnie, hanem arra helyettest rendelhessen.⁴⁾

¹⁾ *Farlati* i. h.

²⁾ *Farlati* i. h.

³⁾ A pápai bullát kiadta *Theiner*, *Monumenta Slavorum Meridionalium*. I. 473.

⁴⁾ *Farlati* i. h.

Majd két hónappal utóbb, 1463. december 1-jén a pápa Trevisói Simont mint követét Mátyás királyhoz küldötte. Sajnos, csak az útlevel, a mi részére kiállított, maradt fenn.¹⁾ A megbízó irat és az utasítás, ami az útlevel szerint rábízott »nehéz ügyekről«, részletes tudósításokat nyújthatna, elvesztek. De az iránt alig merülhet föl kétség, hogy a törökök ellen tervezett nagy hadjárat ügyében küldetett. Mily sikerrel járt el megbízatásában, s mennyi ideig működött Magyarországon, arról az emlékek hallgatnak. Annyi bizonyos, — mint a későbbi iratokból látni fogjuk — hogy Mátyás király kegyeit és bizalmát kiváló mértékben megszereznie sikerült.

Követi tisztére és egész életpályájára döntő befolyást gyakorolt II. Pius pápának és Bondomerio patriarkának egyidőben (1464. augusztus) bekövetkezett halála. Diplomatai megbízatását és helynöki hivatalát egyszerre vesztette el.

Most választásától függött akár az antivarii érsekség, akár a zengi püspökség kormányát átvenni. De egyikre sem érezett kedvet és hivatást. Inkább Esztergomba olvasó-kanonoki javadalmára tért vissza. Itt kereste föl őt 1465. június 21-ikén II. Pál pápa egy bullája, a melyben néki²⁾ és két káptalanbeli társának megbízást ad.

Ugyanis ekkortájt Kapus Bálint pálos-rendi szerzetes, a római szent Péter bazilika híres magyar gyóntatója, a honti főesperességről, a mely javadalmat több év előtt Szécsi Dénes primástól adományul nyert, a pápa színe előtt lemondott; mire azt a pápa Lukács esztergomi kanonoknak adományozta; de mivel azt Dénes esztergomi kanonok »kánoni jogczím nélkül« — mint a pápai bulla említi — tényleg elfoglalva tartotta: a pápai biztosok voltak hivatva arra, hogy az adományozásnak érvényt szerezzenek.³⁾

Az 1467-ik esztendőben Trevisói Simon, úgy látszik,

¹⁾ Ebben csak azt említi, hogy »Simon archiepiscopus Antibarensis nuncijs noster ad regem Hungariae, pro nostris et Romanae ecclesiae arduis negotiis« küldetik. (A vatikáni regestákban. Vol. 525. fol. 305.)

²⁾ »Simoni archiepiscopo Antivarensi in civitate Strigoniensi residenti.«

³⁾ A bulla megnevezi Kapus Bálintnak a főesperességben két elődét: Prágai Konrád orvost (Conradus de Praga medicus) és Gergely milkoviai püspököt. (A bulla a vatikáni regestákban.)

elszánta magát arra, hogy az antivarii érsekség kormányát átvegye. Erre utal az a tény, hogy 1467. június 6-ikán II. Pál pápa az Antivari közelében fekvő sfaciai (Svacimensis) püspökség kormányát is rábízta.¹⁾

De már 1469-ben Rómában találjuk őt, hol — három püspökségét és két kanonoki javadalmát elhagyva — állandóan megtelepedett.²⁾ A pápai udvarnál magas hivatalt nyert el. A referendariusok sorába vétetett föl, majd a pápai cancellaria vezetését vette át, mint Borgia Rodrigo bibornok — a későbbi VI. Sándor pápa — helynöke.³⁾

Erről az állásról akkor sem mondott le, mikor 1473. november 26-kán az antivarii érsekségtől fölmentetvén, a hazájához közel fekvő capo d'istriai püspökségre helyeztetett át. Ez alkalommal, hogy az érseki rangot megtarthassa, a patrasi érsekség címét nyerte el.⁴⁾

*

Mátyás királynak szokása volt, hogy mikor a római curiánál fenforgó magyarországi ügyek iránt érdeklődött, az ott befolyással bíró egyházi és világi férfiak közbenjárását kérte ki. Így történt, hogy az 1481-ik év nyarán Simon patrasi érseket is fölkereste levelével, melyben arra kéri föl, hogy Dóczi Orbán kinevezett győri püspök részére a megerősítő bulláknak a díjak elengedésével kiállítását sürgesse. A levélben megemlíti, hogy az iránta táplált »szeretet és bizalom« készíti erre a kérésre.⁵⁾

Néhány hónappal utóbb Mátyás Simon érsek érdekeit karolta föl, a mi kétségkívül az ő kérésére történt. Őt a pápának a bibornoki méltóságra ajánlja. Ebben a levélben magasz-

¹⁾ *Farlati* i. h.

²⁾ 1469. márczius 20-kán kelt pápai bulla, egy mainzi kanonokság ügyében megbízást adván neki így czímezi: »Simoni archiepiscopo Antivarensi in Romana curia residenti.« (A vatikáni regestákban. Vol. 536. fol. 126.)

³⁾ 1474. márczius 19-ikén IV. Sixtus pápa így czímezi: »Simoni referendario nostro, in cancellaria apostolica, pro . . . Roderico episcopo Albanensi sacrae Romanae ecclesiae vicecancellario, locumtenenti.« (*Theiner*, Monumenta Slavorum. I. 497.)

⁴⁾ *Farlati* i. h.

⁵⁾ »Quam charam habemus et de qua plurimum confidimus«. 1481. július 15-ikén. Mátyás király levelei. II. 148.

találsokkal halmozta el Simont, a ki — úgymond — »mikor Magyarországon időzött, jeles erényeivel és becsületességével az ő és mindazok szeretetét, a kikkel érintkezésbe lépett, kiküzdötte.«¹⁾

Még többet mond a pápa unokaöccséhez, Riario Jeromos grófhhoz írott levelében. Kiemeli, hogy néki az érsek sok szolgálatot tett, és Magyarországon időzése alatt úgyszólván az összes rendek szeretetét küzdötte ki; ő maga is őt nagy mértékben kedveli, és érette mindent, a mi hatalmában áll, megtenni kész; előmozdítását már korábban is hön óhajtott, de iránta való jóakarátát és szeretetét ekkorig, több ok miatt, be nem bizonyíthatta; most azonban, az akadályok el lévén háritva, Jeromos grófot, kibn bizalmas barátot bir, kéri, hogy befolyását a pápánál Simon érsek érdekében érvényesítse.²⁾

Simon érsek, a király ajánló-levelei felől tudomást nyervén, köszönetét fejezte ki néki. Mire Mátyás válaszolván, biztosította őt, hogy ügyét előmozdítani meg nem szűnik, és a sikerben bízik. Viszont őt is arra kérte föl, hogy Várad Péternek a biborral földiszíttetése érdekében működjék.³⁾

De a király igyekezetei sikertelenek maradtak. A bibort egyik sem nyerte el. Várad azért nem, mert a király kegyeit elvesztette és börtönbe került. Trevisói Simont pedig kevéssel az utolsó levél megíratása után, 1482. augusztus havában a halál elragadta.⁴⁾

Szintén 1482-ig fordul elő Trevisói Simon az esztergomi kanonokok névsorában. Érdemes volna az esztergomi káptalan levéltárából az egykorú adatokat, a melyek alapján a névsor ezen följegyzése készült, közzétenni.

FRANKÓI VILMOS.

¹⁾ A dátum nélküli levél ugyanott. 242.

²⁾ A dátum nélküli levél ugyanott. 240.

³⁾ A dátum nélküli levél ugyanott. 243.

⁴⁾ Erre az időpontra teszik halálát a capo d'istriai püspökség történetirói.